Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/3474

2025 7 16

Europos regionų komiteto rezoliucija „2021–2027 m. sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūra“

(C/2025/3474)

Atsižvelgdamas į:

— Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač jos 164, 174, 175, 177, 178 ir 307 straipsnius,

— Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Modernizuota sanglaudos politika. Laikotarpio vidurio peržiūra“, COM(2025) 163 *final*,

— Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl konkrečių priemonių strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, COM(2025) 123 *final*,

— Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl konkrečių priemonių strateginiams uždaviniams spręsti iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+), COM(2025) 164 *final*,

— dabartinę Europos regionų komiteto poziciją, konkrečiai išdėstytą nuomonėje „2021–2027 m. daugiametės finansinės programos peržiūra ir pasiūlymas dėl šios peržiūros“, rezoliucijoje „Skubios regioninės atstatymo paramos (RESTORE) ir EŽŪFKP priemonės, skirtos papildomai pagalbai nuo gaivalinių nelaimių nukentėjusioms valstybėms narėms teikti“ ir nuomonėje „Atnaujinta sanglaudos politika po 2027 m., nė vieno nepaliekant nuošalyje“,

kadangi

— sanglaudos politikos teisės aktų sistemoje numatyta, kad laikotarpio vidurio peržiūra turi būti atliekama remiantis vertinimais ir pasiūlymais dėl lankstumo sumos paskirstymo, kurie turėjo būti pateikti iki 2025 m. kovo 31 d., ir vadovaujančiosios institucijos jau pateikė tokius vertinimus ir pasiūlymus šiuo pagrindu;

— remiantis SESV 174 straipsniu, pagrindinis sanglaudos politikos uždavinys – stiprinti teritorinę, ekonominę ir socialinę sanglaudą Europos Sąjungoje. Imantis bet kokių sanglaudos politikos išteklių perskirstymo priemonių būtina atsižvelgti į šį tikslą ir negalima silpninti politikos gebėjimo pasiekti ilgalaikius tikslus;

— pasidalijamojo valdymo, daugiapakopio valdymo, partnerystės ir vietos poreikiais grindžiamo požiūrio principai yra sanglaudos politikos pagrindas. Todėl bet kokia tiesioginė ar netiesioginė sanglaudos politikos centralizacija turi būti griežtai atmesta;

— teisėkūros institucijos paprašė RK pateikti savo poziciją per labai trumpą terminą, kuris neleidžia RK parengti nuomonės, o tik pateikti atsakymą šios skubios rezoliucijos forma;

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. pritaria Europos Komisijai, kad reikia remti tiek dabartinius, tiek naujus ES prioritetus, pavyzdžiui, konkurencingumą ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, gynybą, įperkamą būstą, energetikos pertvarką, hidrologinį atsparumą ir konkrečius iššūkius, kuriuos patiria ES rytiniai pasienio regionai; palankiai vertina siekį padidinti investicijas į šiuos neatidėliotinus prioritetus ir teigiamai vertina savanorišką šio pasiūlymo pobūdį;

2. pažymi tai, kad sanglauda yra Sutartyse nustatytas pagrindinis tikslas ir kad 2021–2027 m. sanglaudos politikos programomis jau remiamos investicijos, patenkančios į daugelį šių sričių ir kitus ES prioritetus, tai, kad pagal sanglaudos politiką jau planuojamos papildomos investicijos, ir tai, kad terminas pateikti vertinimus ir pasiūlymus dėl galutinio lankstumo sumos paskirstymo pagal šių programų laikotarpio vidurio peržiūrą jau yra pasibaigęs;

3. palankiai vertina naują galimybę ERPF lėšomis remti didelių įmonių priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo projektus ir tai, kad sušvelnintos sąlygos paramai iš Teisingos pertvarkos fondo (TPF) didelių įmonių vykdomiems projektams gauti, atsižvelgiant į šių įmonių šalutinį poveikį regioninėms inovacijoms ir darbo vietų kūrimui, taip pat į galimą šių projektų poveikį mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį teritorijose. Galiausiai teigiamai vertina tai, kad išplėstos ESF+ intervencijos galimybės sudarant sąlygas darbuotojams ir įmonėms prisitaikyti prie naujų pramonės procesų, susijusių su gamybos pajėgumų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, taip pat ugdyti įgūdžius saugumo ir gynybos srityje;

4. todėl ragina Europos Komisiją nedelsiant atlikti programų, kurių vertinimai ir pasiūlymai jau buvo pateikti, laikotarpio vidurio peržiūrą, siekiant išvengti bet kokio įgyvendinimo vėlavimo. Tai neturi daryti poveikio vadovaujančiųjų institucijų galimybei pateikti papildomų programos pakeitimų remiantis bet kokiais peržiūrėtais teisės aktais, jei jos taip nuspręstų;

5. pažymi, kad remiantis Europos Komisijos pasiūlymais, nustatytiems prioritetams neskiriamas naujas ar papildomas finansavimas, o tik raginama perskirstyti regionams iš Sanglaudos fondo, ERPF, TPF ir ESF+ jau numatytas sumas pagal sanglaudos politikos programas taikant skirtingas ir (arba) lengvatines taisykles arba centralizuotai valdomas priemones;

6. todėl ragina Europos Komisiją skubiai pasiūlyti realius papildomus išteklius šiems naujiems ir jau įgyvendinamiems ES prioritetams, peržiūrint nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus arba papildant finansavimą pagal pasidalijamojo valdymo programas, kaip buvo daroma įgyvendinant Sanglaudai ir Europos teritorijoms skirtą ekonomikos gaivinimo pagalbos iniciatyvą (REACT-EU); reikia peržiūrėti nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, įskaitant tarpinius tikslus, ypač tose šalyse, kuriose jie yra pernelyg plataus užmojo. Europos Audito Rūmai savo ataskaitoje, be kita ko, atkreipia dėmesį į tarpinių reikšmių nenuoseklumą atskirose valstybėse narėse;

7. pakartoja savo poziciją, kad būsima daugiametė finansinė programa turėtų būti parengta taip, kad būtų užtikrintas visų ramsčių ir valdymo būdų lankstumas ir operatyvumas atsiradus naujiems prioritetams ir skubos atvejais, be kita ko, pavyzdžiui, nuo pat pradžių į DFP įtraukiant didesnį neatidėliotinos pagalbos fondą ir bendrą lankstumo rezervą krizės atveju;

8. įspėja, kad dėl Europos Komisijos siūlomų pakeitimų, įskaitant neribotą lėšų perskirstymą ir palankesnes sąlygas projektams pagal naujus prioritetus, palyginti su galiojančiomis bendro finansavimo normomis, gali susidaryti situacija, kai naujų ir jau įgyvendinamų prioritetų ištekliai bus labai nesubalansuoti. Dėl to valdymo institucijos ir paramos gavėjai gali likti be reikiamų lėšų savo įsipareigojimams ir lūkesčiams patenkinti;

9. pažymi, kad dėl galimybės taikyti 100 proc. ES bendro finansavimo normą, o ne 40–85 proc. normą, gali būti daromas poveikis bendroms investicijoms regionuose; vis dėlto pripažįsta, kad, norint išlaikyti aukštą ES paramos lygį, labai svarbu taikyti didesnę Europos bendro finansavimo normą regionams, kurių biudžeto padėtis yra ypač sunki;

10. suprasdamas norą skatinti investicijas, pabrėžia, kad visiems regionams taikomo bendro finansavimo padidinimas iki 100 proc. bus naudingiausias labiausiai išsivysčiusiems regionams ir sumažins mažiau išsivysčiusių regionų finansavimą;

11. ragina valstybes nares užtikrinti, kad ir toliau būtų tęsiamas nacionalinis bendras finansavimas regionuose ir išlaikytas bendras investicijų lygis, kuris buvo iš pradžių suplanuotas šiems regionams ir savivaldybėms. Bet kokie programų pakeitimai, turintys poveikio jų paskirstymui, turėtų būti daromi tik gavus teritorinių partnerių sutikimą, laikantis partnerystės ir daugiapakopio valdymo principų;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad pasiūlyme numatyta taisykles gerokai sušvelninti tik toms prioritetinėms kryptims ir specialiosioms programoms, kuriose sutinkama ne mažiau kaip 15 proc. asignavimų perkelti nustatytiems prioritetams, tačiau dėl to gali padidėti sudėtingumas (nes tos pačios programos prioritetinės kryptys būtų įgyvendinamos pagal skirtingas taisykles) ir sulėtėti įgyvendinimas; taip pat atkreipia dėmesį į riziką, kad pokyčius gali motyvuoti ne tik vietos ir regionų valdžios institucijų galimybės prisidėti prie ES prioritetų įgyvendinimo, bet ir paprastesnės taisyklės; atsižvelgdamas į pažengusį programavimo laikotarpio etapą ir didelius įsipareigojimus skirti išteklių, ragina Europos Komisiją apsvarstyti galimybę sumažinti šiuo metu leidžiamą 15 proc. programų asignavimų perkėlimą ir siūlo, kad nustatant tokį apribojimą taip pat būtų atsižvelgta į jau pateiktose laikotarpio vidurio apžvalgose siūlomus pakeitimus, jei jie atitinka naujus ES prioritetus;

13. todėl ragina Tarybą ir Europos Parlamentą, kaip teisėkūros institucijas, nustatyti aiškias apsaugos priemones šiai rizikai sumažinti – pašalinti neteisingas paskatas ir pasinaudoti šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kad būtų įvestas tikras supaprastinimas ir lankstumas visiems ES regionams, taip pat užtikrinti, kad taisyklių supaprastinimas neskatintų nukreipti lėšų nuo ilgalaikių darnaus vystymosi tikslų ir nekenktų projektų aplinkosauginiam ir socialiniam vientisumui;

14. pritaria, kad investicijos į dideles įmones yra svarbios konkurencingumui, gynybai ir anglies dioksido išmetimo mažinimui stiprinti, nes jos nukreipia mokslinius tyrimus, inovacijas, žinias ir technologijų perdavimą kitoms savo vertės grandinės įmonėms, įskaitant energijai imlias pramonės šakas, kuriose patiriama didelių pereinamojo laikotarpio iššūkių;

15. remdamasis savo rezoliucija dėl Europos regionų komiteto 2025–2030 m. prioritetų, pabrėžia svarbų mažųjų ir vidutinių įmonių, šeimos įmonių ir individualių verslininkų, kurie yra vietos bendruomenių ir tvaraus užimtumo pagrindas, vaidmenį; taip pat akcentuoja jų vaidmenį ekosistemoje esančių didesnių įmonių tiekimo ir vertės grandinėse; remdamasis naujausia tam tikrų regionų ir miestų patirtimi, reiškia susirūpinimą dėl kai kurių investicijų technologijų ir kitose srityse, kurios gali turėti neigiamą poveikį ES strateginiam savarankiškumui;

16. apgailestauja, kad nebuvo atliktas nei poveikio vertinimas, nei jokia galimo teritorinio poveikio analizė;

17. pabrėžia, kad dabar ir ateityje sanglaudos politika turi būti įgyvendinama remiantis aktyviu subsidiarumu, laikantis decentralizacijos, daugiapakopio valdymo ir partnerystės principų.

Briuselis, 2025 m. gegužės 15 d.

Europos regionų komiteto

pirmininkė

Kata TÜTTŐ